

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми. Актуальність дослідження проблеми підвищення якості вищої професійної освіти в педагогічних ВНЗ через використання інформаційних технологій зумовлена низкою чинників.

Із прийняттям останніми роками у всьому світі нових концептуальних підходів до розвитку вищої професійної освіти завдяки використанню нових інформаційних технологій істотно підвищується ефективність і якість підготовки фахівців до рівня, відповідного вимогам постіндустріального суспільства. Вищий рівень якості професійної освіти збігається з вершиною інтелектуального розвитку. Рушійною силою цього явища є протиріччя між досягнутим рівнем і необхідним щодо вимог сучасності рівнем професійної освіти фахівця.

Вища професійна педагогічна освіта, на відміну від інших напрямів освіти, має свою власну стратегію розвитку, складну й своєрідну динаміку. В освіті відбуваються зміни, викликані нагальними потребами громадського розвитку. Поступове накопичення цих змін призводить до необхідності підвищення якості професійної підготовки відповідно до вимог сучасності.

Підвищення якості вищої професійної освіти в педагогічних ВНЗ передбачає формування фахівця широкого профілю.

Рівень розвитку теорії та практики впровадження нових інформаційних технологій (НІТ) в освітній процес і практичної реалізації їх дидактичних можливостей зумовлений різноманіттям процесів у сучасних педагогічних ВНЗ.

За сучасних умов темпи оновлення техніки і технологій, форм організації інтелектуальної праці почали перевершувати темпи зміни поколінь людства. Відбувається відставання освіти від нових реалій життя, сформувалося й поглиблюється протиріччя між безперервно зростаючим об'ємом необхідних людині знань і вмінь та обмеженим часом навчання у ВНЗ для оволодіння ними.

Процес інформатизації всіх сфер життя суспільства має глобальний характер. Базові ознаки й принципи інформаційного суспільства можуть бути сформовані в Україні за стабільних соціально-політичних умов і глобальних економічних перетворень. До характерних ознак інформаційного суспільства належать такі: формування єдиного інформаційного простору України як частини світового інформаційного простору; повноправна участь нашої країни в процесах міжнародної інформаційної інтеграції регіонів, країн і народів; підвищення якості професійної освіти є реальною першоосновою необхідності й невідкладності реформування вищої освіти.

Отже, існує об'єктивна необхідність наукової розробки проблеми підвищення якості вищої професійної освіти в педагогічних ВНЗ через використання НІТ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблеми підвищення якості професійної вищої освіти в педагогічних ВНЗ зверталися такі вчені, як О. Адаменко, А. Беляєв, В. Беспалько, А. Бикова, Я. Ваграменко, О. Гук, М. Жалдак, М. Лазарєв, І. Малафік А. Марон, А. Трофимов, Є. Хриков, М. Швецький та ін.

Оскільки процес інформатизації – явище комплексне й суміжне з багатьма галузями науки, це питання досліджували науковці різних галузей знань: С. Бібік, Н. Головка, Л. Зубенко, Ф. Клименко, А. Коваль, Ю. Нестеров, І. Михно, Н. Морзе, Г. Поберезька, О. Фінько та ін.

Постановка завдання. Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні необхідності використання новітніх інформаційних технологій для підвищення якості вищої педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на актуальність використання інформаційних технологій у професійній вищій освіті, на сьогодні це питання недостатньо обґрунтовано на науковому рівні. У педагогічному ВНЗ відсутня єдина скоординована для цих цілей стратегія; питання використання електронно-обчислювальної техніки (ЕОТ) майже не пов'язані з навчальними планами й програмами; недостатньо вивчені та опрацьовані психолого-педагогічні аспекти створення й упровадження в освітній процес сучасних НІТ (табл.); реорганізація традиційних форм інтелектуальної діяльності на базі ЕОТ зустрічає потужний опір.

Таблиця

Інформаційні технології, впроваджені в педагогічних ВНЗ України

№	Назва інформаційних технологій	Англomовна назва	Скорочена назва
1	Електронний підручник	Electronic textbook	e - tbook
2	Система Мультисередовища	Multimedia system	CD - sys
3	Експертна система	Experts system	ex.sys
4	Система автоматизованого проектування	Computer aided design system	CAD
5	Електронний бібліотечний каталог	Electronic library	e - libr
6	Банк даних, база даних	Database	db
7	Локальні і розподілені (глобальні) обчислювальні системи	Local and Wide area networks	LAN/WAN
8	Електронна пошта	Electronic mail	e - mail
9	Голосова електронна пошта	Voice - mail	v - mail
10	Електронна дошка оголошень	Bulletin system	BS
11	Система телеконференцій	Teleconference	t - conf
12	Автоматизована система управління науковими дослідженнями	Computer research system	aided CAR
13	Автоматизована організаційного управління система	Management information system	MIS

Слід констатувати, що розробка дидактичних аспектів створення й використання НІТ не встигає сьогодні за розвитком технічних засобів. Це й не дивно, оскільки НІТ інтегрують у собі знання таких різномірних наук, як психологія, педагогіка, математика, кібернетика, інформатика, причому психолого-педагогічний базис є визначальним у цій інтеграції. Аналіз педагогічної практики у ВНЗ свідчить про те, що процес упровадження НІТ сьогодні відбувається дуже стихійно. Неодноразові спроби координації зусиль у цьому напрямі не привели до очікуваних результатів. Однією з основних причин цього є відсутність єдиної методології використання НІТ у системі професійної підготовки фахівців, що у свою чергу породжує безліч проблем буквально в усіх галузях – від створення інфраструктури інформатизації педагогічного ВНЗ до використання наявних педагогічних програмних продуктів у навчальному процесі. Вирішення цієї задачі можливе лише на основі серйозних комплексних досліджень психолого-педагогічних проблем навчання й виховання в умовах

широкого застосування НІТ, а також прогнозування соціальних наслідків інформатизації професійної вищої освіти.

Інформатизація освіти, активне впровадження в освітній процес сучасних технологій та передових досягнень сучасної педагогічної науки, кардинальні зміни вимог соціального замовлення до підготовки майбутніх фахівців для інформаційного суспільства висувається на перший план одне з чергових завдань професійної вищої освіти – формування особи із цілісним світоглядом, що ґрунтується на інформаційному підході до аналізу процесів і явищ дійсності.

Поняття «технологія» розглядається в широкому та вузькому значенні: у широкому – технологія є сукупністю або системою уявлень і дій, спрямованих на оптимальну реалізацію суспільної практики; у вузькому – це сукупність або система окремих, конкретних сторін цієї практики: певного виробництва, наукового дослідження, навчання, виховання, освіти в цілому. Технологія розглядається дослідниками як засіб перетворення вихідних матеріалів (люди, інформація або фізичні матеріали) для отримання бажаних продукцій або послуг (Т. Агапова, В. Євдокимов, В. Луценко, В. Олійник, Л. Покроєва) [3; 6]; як система заходів (М. Поташник) [5]. Педагогічна технологія, за визначенням ЮНЕСКО, є системним методом створення, застосування й визначення всього процесу викладання й засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів, їх взаємодії, завданням якого є оптимізація форм освіти [4].

З огляду на зазначене вище, вважаємо за доцільне розглядати технологію навчання як системний метод визначення, створення, реалізації та взаємодії процесів викладання й навчання з метою підвищення якості професійної освіти. Зважаючи на це, під інформаційною технологією навчання в професійній підготовці викладачів, вихователів слід розуміти систему загальнопедагогічних, психологічних, дидактичних, спеціальних прийомів і процедур взаємодії педагогів і студентів з урахуванням технічних і людських ресурсів, спрямовану на проектування й реалізацію змісту, методів, форм і нових інформаційних засобів навчання, адекватних цілям освіти, особливостям майбутньої діяльності й вимогам до професійно важливих якостей майбутнього педагога.

При цьому використання нових інформаційних технологій для вдосконалення освітнього процесу в педагогічних ВНЗ може не лише прискорити цей процес, але й надати йому креативного характеру.

Аналіз науково-педагогічних джерел [1; 2] свідчить, що існують ключові підходи, які допомагають організувати етапи процесу розробки й впровадження нових інформаційних технологій ВНЗ. Одним із таких ключових підходів до підвищення якості вищої педагогічної освіти є збалансоване співвідношення педагогічних і інформаційних технологій.

Як системне поняття нові інформаційні технології, на думку автора, об'єднують у єдине ціле наукомісткі методи й забезпечують рівень інформатизації вищої педагогічної освіти, що представлений її інформаційним середовищем та інфраструктурою.

Інформатизація освітнього процесу й підвищення його якості здійснюється через комплексні інформаційні технології. Низка таких технологій, що забезпечують реалізацію однієї з названих якостей освіти, на думку автора, постають як сукупність інформаційних технологій.

Підвищення якості професійної підготовки з використанням НІТ є важливою складовою процесу інформатизації у вищій школі. Організаційно-технічні й науково-методичні роботи з підготовки до проведення навчання з використанням НІТ, на нашу думку, необхідно розглядати стосовно створення ділових комп'ютерних ігор, що конструктивно входять до структури навчальної системи, як циклу загальноосвітньої підготовки, циклу гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, так і циклу загальнопрофесійних дисциплін:

- розробка цільової програми підготовки до використання НІТ у навчанні;
- визначення технічних засобів навчання, ліцензійних інструментальних засобів і

створення автоматизованих навчальних систем (АНС);

- формування методичних матеріалів для створення АНС з навчальних дисциплін;
- створення програмно-інформаційної продукції (ділових комп'ютерних ігор – ДКІ) навчального призначення для підтримки, реалізації й дослідження процесу підвищення якості професійної педагогічної освіти;
- коригування навчальних планів з урахуванням безперервного використання АНС (ДКІ) у навчальному процесі педагогічного ВНЗ.

Отже, підвищення якості педагогічної освіти сьогодні – одне з головних завдань вищої школи. За цією вимогою стоїть необхідність навчитися працювати відповідно до прийнятих категорій якості. Зрозуміло, що така констатація залишає простір для будь-яких інтерпретацій, проте одне очевидно: якість невід'ємна від соціальних аспектів результатів освіти й при такому розумінні виявляється пов'язаною не лише з кінцевим результатом, але й власне процесом навчання в педагогічному ВНЗ. У цілому проблема якості освіти дуже складна й багатогранна. Основа її вирішення – системний підхід до якості, що передбачає формування зацікавленості педагогів і керівників у підвищенні якості освітнього процесу за допомогою використання НІТ, активізації потенціалу особового зростання.

Висновки. Професійна підготовка сучасного педагога має бути реалізована як комплексний педагогічний процес, що враховує використання новітніх інформаційних технологій як каталізатора здобуття вищої педагогічної освіти взагалі, так і підвищення її якості зокрема, що є вирішальним чинником формування визначеного рівня готовності фахівця для вирішення професійних завдань.

Перспективи подальших досліджень. Розробка та впровадження автоматизованих навчальних систем та їхня інтеграція з іншими технічними засобами навчання з метою підвищення якості вищої педагогічної освіти через використання новітніх інформаційних технологій.

Список використаних джерел

1. Методичні матеріали, література з інформатики, нормативні документи, публікації про нові інформаційні технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pcti-kestrin.blogspot.com/2009/03/blogpost_17.html. – Назва з титулу екрана.
2. О. П. Мещанінов. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні : монографія / О. П. Мещанінов. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2005. – 460 с.
3. Олійник В. В. Основні проблеми розвитку системи професійно-технічної освіти / В. В. Олійник // Післядипломна освіта в Україні. – 2008. – Спецвипуск. – С. 7 – 10.
4. Пехота О. М. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська. – К. : Вид-во А.С.К., 2003. – 225 с.
5. Поташник М. М. Как развивать педагогическое творчество / М. М. Поташник. – М. : Знание, 1987. – 78 с.
6. Самостійна робота студентів : навч. посібник / В. І. Євдокимов, Л. Д. Покроєва, Т. П. Агапова, В. В. Луценко. – Х. : ХДПУ ім. Г. С. Сковороди, 2004. – 140 с.

Харківська А. А.

Підвищення якості вищої педагогічної освіти через використання новітніх інформаційних технологій

Теоретично обґрунтовано необхідність використання новітніх інформаційних технологій для підвищення якості вищої педагогічної освіти. Визначено, що професійна підготовка сучасного педагога має бути реалізована як комплексний педагогічний процес, що враховує використання новітніх інформаційних технологій як каталізатора підвищення якості вищої педагогічної освіти.

Ключові слова: нові інформаційні технології, якість освіти, навчальний процес, майбутні вчителі, педагогічний ВНЗ.

Харьковская А. А.

Повышение качества высшего педагогического образования через использование новейших информационных технологий

Теоретически обоснована необходимость использования новейших информационных технологий для повышения качества высшего педагогического образования. Отмечено, что профессиональная подготовка современного педагога должна быть реализована как комплексный педагогический процесс, который учитывает использование новейших информационных технологий как катализатора повышения качества высшего педагогического образования.

Ключевые слова: новые информационные технологии, качество образования, учебный процесс, будущие учителя, педагогический вуз.

A. Kharkivska

Improving the Quality of Higher Education Through the Use of New Information Technologies

In the paper theoretically grounded the necessity of using new information technologies to improve the quality of Higher Education. The author notes that the modern teacher training should be implemented as an integrated pedagogical process that takes into account the use of advanced information technology as a catalyst to improve the quality of Higher pedagogical education.

Key words: new information technology, quality education, educational process, future teachers, higher pedagogical education.

Стаття надійшла до редакції 01.10.2012 р.